

Предлагач: Група пратеници

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА
ПО СКРАТЕНА ПОСТАПКА

Скопје,

јануари 2026 година

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
 REPUBLIKA E MAQEDONISE SE VERIUT
 СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - Скопје
 KUVENDI I REPUBLIKES SE MAQEDONISE SE VERIUT - Shkup

Примено: E pranuar: 21. 01. 2026			
Org. Един. Njesia Org	Број Numer	Прилог Shtojce	Вредност Vlere
08	44811		

ДО:
 ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОБРАНИЕТО
 НА РЕПУБЛИКА С. МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 71 став 1 од Уставот на Република С. Македонија и член 139, член 144 и член 175 од Деловникот на Собранието на Република С. Македонија, Ви поднесуваме Предлог на закон за изменување на Законот за енергетика , по скратена постапка.

Пратеници:

Димитар Апасиев

Борислав Крмов

Реџеп Исмаил

Јована Мојсоска

Амар Мециновиќ

Сашко Јанчев

ВОВЕД

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Контролата и управувањето со енергетскиот сектор директно влијаат врз животниот стандард, ценовната стабилност и конкурентноста на економијата, поради што енергијата мора да се третира како стратешко јавно добро, а не како област препуштена исклучиво на пазарни и профитни интереси.

Македонија, како суверена држава, има обврска активно да ги штити јавниот интерес. Во таа смисла, енергетската политика не може да се сведе на техничко или административно прашање, туку претставува суштинска политичка алатка преку која државата ја остварува својата одговорност кон граѓаните и стопанството. Според тоа, државата има легитимно право и обврска да обезбеди јасен, ефикасен и одговорен институционален модел за креирање и спроведување на енергетската политика.

Постоечкиот модел на креирање и регулација над спроведување на енергетските политики во Македонија е комплексно поставен без јасност во лоцирањето на одговорност при неуспешно менаџирање. Такашто практиката на мултиплицирање на органи и тела одговорни за енергетиката, не само што не ја овозможуваат енергетската независност, туку и ја оневозможува одговорноста за лошите политики. Со други зборови, наместо јасен центар на одлучување, постои систем во кој никој не сноси целосна одговорност за резултатите во енергетскиот сектор, поради што ваквиот модел не придонесува за подобро управување со енергетскиот сектор.

Во моментот постои Министерство за енергетика, рударство и минерални сировини задолжено за креирање на политиките, и Регулаторна комисија за енергетика задолжена за контрола и регулација над тие политики. Досегашниот институционален модел, во кој клучните политички и регулаторни надлежности се поделени меѓу Министерството за енергетика и Регулаторната комисија за енергетика, кој е замислен да овозможи објективна контрола над енергетската политика јасно дефинирајќи ја формалната поделба на надлежности, во реалноста создаде политичка и институционална фрагментација што ја разводнува суштинската политичка и лична одговорност при неуспешното справување со енергетските предизвици. Праксата покажа дека во ситуации кога Македонија се соочува со неповолна енергетска состојба, моделот на фрагментираност на институции задолжени за креирање на енергетски политики и

институции задолжени за контрола и регулација на тие политики, модел воспоставен и замислен да се отргнат политички влијанија во енергетскиот сектор заради објективна регулација, не дава резултат со кој ќе се обезбеди зајакнат енергетски сектор а посебно не обезбедува соодветна заштита на потрошувачите т.е. граѓаните кои во континуитет се соочуваат со често неоправдани дополнителни поскапувања и неразумни трошоци за електрична енергија.

За таквата ситуација особено придонесува тоа што Министерството е орган на извршната власт, додека Регулаторната комисија ја избира законодавната власт т.е. Собранието, концепт што оневозможува политичка одговорност при неуспешно менаџирање на овој сектор.

Со цел да се овозможи јасна политичка одговорност, избегнувајќи понатамошни ситуации на ставање во заблуда на граѓаните, евидентна е потребата регулаторните одлуки не само да бидат усогласени со долгорочните национални цели, како што се енергетската сигурност, заштитата на потрошувачите, одржливиот развој и транзицијата кон обновливи извори на енергија, туку и истите да подлежат на одговорност во случај на погрешно спроведени политики, што укажува на оправданоста од потребата на концентрација на креирањето, регулацијата и надзорот над енергетиката во рамките на еден орган од извршната власт. Политичката одлука, за целосна усогласеност во однос на креирањето и контролата над енергетските политики како политики од јавен интерес, со која се зајакнува улогата на државата како носител на јавниот интерес нужно е оправдана, а за да се постигне таа цел, во постоечкиот модел на креирање енергетска политика и регулација, префрлањето на регулаторните надлежности кои ги има Регулаторната комисија за енергетика во Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини е легално решение, како би се постигнала целта за обезбедување на што поефикасно спроведување на енергетска политика во Македонија.

Целисходноста на решението министерството како орган на извршната власт кој ја креира енергетската политика да врши контрола и над нејзиното имплементирање е видлива во потребата за надминување на ситуацијата на поделената контрола над енергетската политика помеѓу Владата и Собранието.

Имајќи предвид дека министерството подлежи под директна контрола и одговорност и пред Владата и Собранието, таквиот модел сам по себе обезбедува повисок степен на демократски надзор, политичка отчетност и јавна транспарентност во управувањето со енергетиката, која е од витално значење за целокупниот благодет на државата, а граѓаните – како и институциите, јасно можат да ја лоцираат политичката одговорност при неуспешно менаџирање со енергетскиот сектор.

Предложеното законско решение претставува чекор кон појасен, поодговорен и поефикасен институционален модел за управување со

енергетиката. Со интеграцијата на регулаторните функции во Министерството за енергетика, се воспоставува систем во кој одлуките се носат транспарентно, одговорно и во согласност со јавниот интерес, при што се зајакнува и улогата на државата во обезбедување сигурен и одржлив енергетски систем.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Предлог-законот е заснован на истите начела на кои се заснова основниот текст на Законот за енергетика.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Предложениот закон не предизвикува негативни финансиски импликации врз Буџетот на Република С. Македонија и другите јавни финансиски средства, напротив со укинување на Регулаторната комисија за енергетика им престанува мандатот на именуваните членови и претседател поради што во буџетот ќе останат дополнителни средства кои биле предвидени за високите плати и надоместоци кои тие ги добиваат во моментов.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на Предлог на законот не е потребно обезбедување дополнителни финансиски средства од Републичкиот буџет.

V. СКРАТЕНА ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Врз основа на член 175 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Собранието на Република С. Македонија, имајќи во предвид дека не се работи за сложена или обемна измена на законот, предлагаме Собранието да расправа по *Предлог законот за изменување на Законот за енергетика, по скратена постапка.*

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Член 1

Во Законот за енергетика (*) (Службен весник на РМ бр.101/2025 и 135/2025) во член 1 став 1 точка 6 се брише, точките 7,8,9 и 10 стануваат точки 6,7,8 и 9.

Член 2

Одредбите од член 46 до член 73 и насловот „ЧЕТВРТИ ДЕЛ РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА“ се бришат.

Член 3

Регулацијата, контролата и начинот на вршење на енергетски дејности согласно Законот за енергетика (*) (Службен весник на РМ бр.101/2025 и 135/2025) се надлежност на Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини.

Член 4

Низ целиот текст на законот зборовите „Регулаторна комисија за енергетика“ се заменуваат со зборовите „Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини“.

Член 5

(1) Со денот на влегување во сила на овој закон, мандатот на членовите и претседателот на Регулаторна комисија за енергетика им престанува.

(2) Со денот на влегување во сила на овој закон, вработените во стручната служба на Регулаторната комисија за енергетика основана со Законот за енергетика (*) (Службен весник на РМ бр.101/2025 и 135/2025) ги презема Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини.

(3) Со денот на влегување во сила на овој закон, имотот, средствата, предметите за работа, архивата, документацијата како и обврските на Регулаторна комисија за енергетика ги презема Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ
НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА (*)

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ - ЗАКОНОТ

Предлог законот содржи шест члена.

Со членовите од 1 до 5 е регулирано укинувањето на Регулаторна комисија за енергетика водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Македонија и префрлање на неговите надлежности на Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини.

Членот 6 го предвидува денот на влегување во сила на законот запазувајќи го вообичаениот уставен рок *vacatio legis*.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Решенијата содржани во одредбите од овој закон се меѓусебно поврзани, истите се однесуваат на иста правна работа и како такви прават правна целина и се применливи.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Предложените решенија ќе ја рационализираат институционалната структура овозможувајќи координирано креирање и спроведување на енергетски политики и зголемена политичката одговорност со самото тоа што одлуките ќе се носат во рамки на орган кој е директно одговорен пред извршната и законодавната власт подеднакво.

**ТЕКСТ НА ОДРЕДБИТЕ
ОД ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА (*)
КОИ СЕ ИЗМЕНУВААТ
(ИЗВОД)**

**Предмет на уредување
Член 1**

Со овој закон се уредуваат:

1. целите и начинот на спроведување на енергетската политика;
2. енергетските дејности, начинот и условите за нивно вршење;
3. правата и обврските на потрошувачите на енергија и корисниците на енергетските системи;
4. постапката за утврдување и исполнување на обврските за обезбедување на јавна услуга во снабдувањето со електрична енергија, гас и топлинска енергија;
5. сигурност во снабдувањето со енергија;
6. статусот, надлежноста и начинот на работа на Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Регулаторна комисија за енергетика);
7. услови и начин на пристап и приклучување на системи за пренос и дистрибуција на енергија;
8. изградбата на енергетски објекти;
9. пазарите на електрична енергија, гас, топлинска енергија, како и пазарот на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт и
10. други прашања од областа на енергетиката.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Правен субјективитет

Член 46

- (1) Регулаторната комисија за енергетика е самостојно и единствено регулаторно тело кое го регулира и контролира начинот на вршење на енергетските дејности од овој закон, како и други дејности утврдени со закон.
- (2) Регулаторната комисија за енергетика е независна во своето работење и одлучување и својата надлежност во регулирањето на енергетските дејности ја остварува во рамките утврдени со овој и други закони и прописите донесени врз основа на закон и во согласност со начелата на објективност, транспарентност и недискриминација, со примена на најдобрите меѓународни практики и искуства.
- (3) Регулаторната комисија за енергетика е непрофитно тело, кое има својство на правно лице, одвоено и функционално независно во поглед на организацијата и одлучувањето од органите на државната и локалната власт и вршителите на енергетските дејности.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика самостојно настапува во правниот промет, особено кога склучува договори, поведува или е страна во правни постапки и кога стекнува, управува, користи и располага со свој недвижен и движен имот.

(5) Регулаторната комисија за енергетика донесува статут со кој се уредуваат прашања поврзани со нејзиното внатрешно уредување, како и начинот на работа и одлучување, во согласност со овој и друг закон.

(6) Собранието на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Собранието) дава согласност на статутот на Регулаторната комисија за енергетика.

(7) Регулаторната комисија за енергетика донесува деловник со кој го уредува начинот на своето работење.

Состав на Регулаторната комисија за енергетика

Член 47

(1) Регулаторната комисија за енергетика е составена од седум члена, од кои еден е претседател.

(2) Еден член на Регулаторната комисија за енергетика е стручно лице за правни прашања од областа на енергетиката, еден член е стручно лице за економски прашања од областа на енергетиката, еден член е стручно лице за правни, технички или економски прашања од областа на водните услуги, еден член е стручно лице за правни, технички или економски прашања од областа на управување со комунален отпад и три членови се стручни лица за технички прашања од областа на енергетиката.

(3) За претседател или член на Регулаторната комисија за енергетика може да биде именувано лице, државјанин на Република Северна Македонија, кое ги исполнува следниве услови:

1. има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен од областа на електротехниката, машинството, техничките науки, технолошките науки, животната средина и ресурси, градежништвото, економијата или правото;

2. минимум 15 години работно искуство, по исполнување на условот од точката 1 на овој став, од кои најмалку 10 години работно искуство во областа на енергетиката, односно во обезбедување на водни услуги или управување со комунален отпад и

3. во моментот на именувањето, со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност.

(4) Мандатот на претседателот и на членовите на Регулаторната комисија за енергетика е пет години, со можност за уште еден мандат, односно ниту еден член не може да ја врши функцијата повеќе од два мандати.

(5) Функцијата претседател и член на Регулаторната комисија за енергетика се врши професионално и е неспојлива со извршување на друга јавна функција, функција во политичка партија или професија. Ако членот на Регулаторната комисија за енергетика пред именувањето бил во работен однос, работниот однос му мирува.

(6) Претседателот на Регулаторната комисија за енергетика ја претставува и застапува Регулаторната комисија за енергетика во државата и во странство и има други права, обврски и овластувања утврдени со овој закон и статутот.

(7) Членовите на Регулаторната комисија за енергетика од своите редови избираат заменик на претседателот. Постапката за избор, правата, обврските и овластувањата на заменикот на претседателот се утврдуваат со статутот на Регулаторната комисија за енергетика.

Именување на претседател и членови

Член 48

(1) Собранието ги именува и разрешува претседателот и членовите на Регулаторната комисија за енергетика, на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието. При именувањето на претседателот и членовите се има

предвид соодветната и правичната застапеност на припадниците на сите заедници и соодветна застапеност на двата пола.

(2) Постапката за именување на претседател или член на Регулаторната комисија за енергетика започнува најмалку 90 дена пред истекот на мандатот на претседателот или членот на Регулаторната комисија за енергетика.

(3) За именување на претседател и/или член на Регулаторната комисија за енергетика Собранието објавува јавен оглас во најмалку два дневни весници, кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија, од кои во еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик. Огласот трае осум дена од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Северна Македонија".

(4) Разгледувањето на пријавите од огласот од ставот (3) на овој член, го врши Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието.

(5) По разгледување на пријавите од ставот (4) на овој член, Комисијата за прашања на изборите и именувањата му предлага на Собранието, предлог кандидат за именување за претседател и членови на Регулаторната комисија за енергетика.

(6) Одлуката за именување на претседателот и членовите на Регулаторна комисија за енергетика се објавува во "Службен весник на Република Северна Македонија".

Престанување на мандат на членовите

Член 49

(1) Функцијата претседател или член на Регулаторната комисија за енергетика престанува со истекот на мандатот за кој е именуван.

(2) Претседателот, односно членот на Регулаторната комисија за енергетика, чиј мандат е истечен, ја врши функцијата до именувањето на нов претседател, односно член, но не подолго од една година. Наредниот ден по истекот на последниот ден од продолженото вршење на функцијата претседател и/или на член, Регулаторната комисија за енергетика го известува Собранието за престанокот на вршењето на функцијата. Собранието по добиеното известување на првата наредна седница на Собранието го констатира престанокот на мандатот.

(3) На претседателот или членот на Регулаторната комисија за енергетика му престанува вршењето на функцијата пред истекот на мандатот, ако:

1. поднесе оставка до Собранието;

2. кај него настане трајна или привремена неспособност за непречено извршување на функцијата подолго од шест месеци, или во случај на смрт;

3. со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор за сторено кривично дело во траење подолго од шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење подолго од шест месеци;

4. не достави доказ дека во определениот рок е исполнета обврската од членот 52 став (2) од овој закон или

5. се стекне со услови за остварување на право на пензија.

(4) Регулаторната комисија за енергетика го известува Собранието во рок од осум дена од дознавањето за исполнетост на условот од ставот (3) точки 2, 3 и 4 на овој член, а најдоцна 90 дена пред исполнувањето на условот од ставот (3) точка 5 на овој член.

(5) По добивањето на известувањето од ставот (4) на овој член, Собранието донесува одлука за престанок на функцијата претседател и/или член на Регулаторната комисија за енергетика. (6) Претседателот или член на Регулаторната комисија за енергетика може

да биде разрешен од вршењето на функција на која е именуван пред истекот на мандатот ако:

1. несовесно и нестручно ја врши функцијата;
2. извршил повреда на обврските за непристрасност и независност;
3. ја злоупотребил функцијата или
4. на друг начин работел спротивно на закон.

(7) Ако Регулаторната комисија за енергетика утврди дека е исполнет некој од основите од ставот (6) на овој член, доставува до Собранието предлог за започнување на постапка за донесување на одлука за разрешување од функцијата претседател или член пред истекот на мандатот.

(8) Во рок од 90 дена од донесувањето на одлука за престанок на функцијата или разрешување од функцијата од ставовите (5) и (7) на овој член, Комисијата за прашања на изборите и именувањата му доставува на Собранието предлог за именување на нов претседател или член на Регулаторната комисија за енергетика.

Плати и надоместоци на плати

Член 50

(1) Нето-платата на претседателот и членовите на Регулаторната комисија за енергетика не може да биде повисока од збирот на пет просечни месечни нето-плати исплатени во Република Северна Македонија во претходната година, според податоците објавени од Државниот завод за статистика.

(2) Вработените во стручната и административната служба на Регулаторната комисија за енергетика имаат статус на административни службеници и за прашањата кои се однесуваат на работните односи што не се регулирани со овој закон или со колективен договор, се применуваат одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и Законот за административните службеници. За помошно-техничките лица вработени во Регулаторната комисија за енергетика се применуваат одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и Законот за работните односи.

(3) Регулаторната комисија за енергетика самостојно го пропишува начинот на утврдување на платите и надоместоците на вработените во стручната и административната служба, како и висината на коефициентот на основната плата, при што платите и надоместоците се утврдуваат на ниво споредливо со платите и надоместоци во енергетските друштва што вршат регулирани енергетски дејности.

Етичко однесување

Член 51

(1) Претседателот, членовите на Регулаторната комисија за енергетика и вработените во стручната служба на Регулаторната комисија за енергетика при извршувањето на своите работни обврски и при одлучувањето се должни да постапуваат професионално, непристрасно, објективно и совесно, а особено да:

1. постапуваат независно од секаков вид на пазарни интереси;
2. не бараат или примаат директни упатства од државни органи или други јавни и приватни лица;
3. не се раководат од лични, деловни и финансиски интереси;
4. не ги злоупотребуваат овластувањата и
5. го штитат угледот на Регулаторната комисија за енергетика.

(2) По исклучок од ставот (1) точка 2 на овој член, Регулаторната комисија за енергетика може да остварува соработка со Владата или со други државни органи во спроведување

на политиките што не се поврзани со надлежноста на Регулаторната комисија за енергетика утврдена во членовите 54, 55, 56, 60 и 61 од овој закон.

(3) Регулаторната комисија за енергетика донесува етички кодекс, во кој подетално се уредуваат правата и обврските на членовите на Регулаторната комисија за енергетика и на вработените во стручната служба, кој го објавува на својата веб-страница.

(4) Претседателот и членовите на Регулаторната комисија за енергетика и вработените во стручната служба на Регулаторната комисија за енергетика имаат обврска за почитување на доверливоста во однос на извршувањето на своите работи, во согласност со закон, која продолжува и по завршувањето на мандатот на претседателот и членовите на Регулаторната комисија за енергетика.

Судир на интереси

Член 52

(1) Претседател или член на Регулаторната комисија за енергетика, нивен брачен другар или лице во сродство во права линија до прв степен, како и вработен во стручната служба на Регулаторната комисија за енергетика, не може да биде носител или барател на лиценца за вршење на енергетска дејност, акционер, содружник или член во органите на управување и надзор на лица кои се носители или баратели на лиценца за вршење на енергетска дејност, како и во правни лица коишто вршат дејности поврзани со водни услуги и управување со комунален отпад, на кои Регулаторната комисија за енергетика им определува цени согласно Законот за утврдување на цени на водните услуги и Закон за управување со отпадот(*).

(2) При настанување на случаи спротивни на ставот (1) на овој член, лицата се должни да ги прекинат своите интереси во тие правни лица преку продажба на акциите и уделите, односно преку повлекување од функциите и вршењето на дејностите.

(3) Претседател или член на Регулаторната комисија за енергетика во случаите од ставот (2) на овој член, во рок од три месеци од влегувањето во сила на одлуката од членот 48 став (1) од овој закон, е должен до Регулаторната комисија за енергетика и Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието да достави доказ дека акциите или уделите се продадени, односно дека се повлекол од функциите и вршење на дејностите во правните лица кои се носители или баратели на лиценца за вршење на енергетска дејност, односно во правните лица што вршат дејности поврзани со водни услуги и управување со комунален отпад.

(4) До доставувањето на доказот од ставот (3) на овој член, претседателот или членот нема право да учествува во донесување на одлуките на Регулаторната комисија за енергетика кои се однесуваат на лицата кои се носители или баратели на лиценца за вршење на енергетска дејност, како правни лица коишто вршат дејности поврзани со водни услуги и управување со комунален отпад, на кои Регулаторната комисија за енергетика им определува цени согласно Законот за утврдување на цени на водни услуги и Законот за управување со отпадот (*).

(5) Во случај на прекршувањето на обврската од ставот (2) на овој член, од страна на вработените во стручната служба на Регулаторната комисија за енергетика, претседателот на Регулаторната комисија за енергетика одлучува во согласност со етичкиот кодекс од членот 51 став (3) од овој закон или кога прекршувањето на обврската не е опфатено со етичкиот кодекс постапува согласно закон.

(6) Во период од две години од денот на престанок на мандатот, претседателот или членот на Регулаторната комисија за енергетика не може да се стекне со акции или удели, да заснова работен однос или да биде член во органите на управување и надзор во правно лице од ставот (1) на овој член, како и во лице кое согласно Законот за трговските друштва има влијание врз правното лице од ставот (1) на овој член.

(7) Во случаите на очигледно прекршување на правилата за судир на интереси, односно изземање во ситуации во кои членот или претседателот знаел или требало да знае за постоење на некоја од основите за судир на интереси, односно изземање предвидени со закон, Регулаторната комисија за енергетика или Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието доставува предлог за разрешување до Собранието со образложение за прекршувањата или постапува согласно закон.

Цели на регулирање на енергетските дејности

Член 53

(1) Преку вршењето на својата надлежност утврдена со овој закон и друг закон, а имајќи ги предвид целите на енергетската политика, Регулаторната комисија за енергетика овозможува:

1. конкурентни, сигурни и одржливи пазари на енергија во Република Северна Македонија и нивно вклучување во регионалните и меѓународните пазари на енергија;
2. отворање на пазарите за сите потрошувачи и снабдувачи во Енергетската заедница и Европската Унија;
3. отстранување на ограничувањата во трговијата со електрична енергија и гас, вклучително и обезбедување на соодветни прекугранични преносни капацитети за покривање на побарувачката и олеснување на тековите на електрична енергија и гас во Енергетската заедница и Европската Унија;
4. развој на сигурни, доверливи, конкурентни и ефикасни енергетски системи ориентирани кон корисниците;
5. зајакнување на функциите на пазарите во обезбедување на сигурно и одржливо снабдување со енергија;
6. оптимизирање на употребата на електричната енергија и гасот од страна на операторите на енергетските системи заради унапредување на енергетската ефикасност;
7. олеснување на пристапот на нови корисници до системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и гас и на системот за дистрибуција на топлинска енергија, како и на учесниците на пазарите на енергија, а особено на производителите на електрична енергија од обновливи извори и складиштата за енергија;
8. зголемување на ефикасноста на системите и забрзување на интеграцијата на пазарите преку краткорочни и долгорочни поттикнувачки мерки за операторите и корисниците на системите за пренос и дистрибуција на соодветниот вид на енергија;
9. заштита и унапредување на правата на потрошувачите и достигнување на високи стандарди во исполнување на обврската на јавната и/или универзалната услуга во снабдувањето со електрична енергија, гас и топлинска енергија;
10. постигнување на високи стандарди во обезбедувањето на јавната и универзалната услуга во снабдувањето со енергија, особено во однос на заштитата и унапредувањето на правата на ранливите потрошувачи и обезбедувањето на потребните информации за потрошувачите, особено за постапката за промена на снабдувач со електрична енергија или гас и
11. обезбедување компензација за оправдани трошоци вклучувајќи ги потребните трошоци за информатичка и комуникациска технологија и трошоци за инфраструктура и на носителите на регулираните енергетски дејности им овозможува давање на ефикасни и доверливи регулирани услуги.

(2) Заради остварување на целите од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика:

1. соработува со надлежните државни органи, единиците на локалната самоуправа, вршителите на енергетски дејности, корисниците на енергетските системи и

потрошувачите на енергија и со други организации и институции, вклучително и со институциите од Договорот за енергетската заедница и Европската Унија и

2. иницира и предлага донесување на нови и изменување на постојните закони и други прописи од областа на енергетиката.

Надлежност на Регулаторна комисија за енергетика

Член 54

(1) Заради остварување на својата надлежност Регулаторната комисија за енергетика:

1. Донесува:

1.1. правилници и методологии за формирање на цени и тарифи за регулирани енергетски дејности;

1.2. правилник и методологија за утврдување и одобрување, како и надоместување и распределба на трошоците на операторот на електропреносниот систем и НЕМО настанати за потребите на спојувањето на пазарите во тековниот ден и ден однапред;

1.3. правилник и методологија за формирање на највисоките малопродажни цени на одделни нафтени деривати и горивата за транспорт;

1.4. правилник за лиценци;

1.5. правилник за начинот и постапката за следење на функционирањето на пазарите на енергија, соработката и споделувањето на информации со релевантните регулаторни тела со цел да се обезбеди соодветно следење на спојувањето ден однапред и во тековниот ден, следењето на имплементацијата на интеграцијата на договорните страни во спојувањето ден однапред и во тековниот ден од страна на ACER како и начинот на доставување на податоците неопходни за следењето од страна на операторот на електропреносниот систем и начинот на доставување на податоци неопходни за следење на имплементацијата на интеграцијата на договорните страни во спојувањето ден однапред и во тековниот ден до ENTSO-E на заедничко барање на ECRB и ACER и ENTSO-E;

1.6. правилник за надзор согласно член 273 од овој закон;

1.7. правилник за сертификација на оператор на електропреносен систем и оператор на систем за пренос на гас;

1.8. правилник за доделување на статус на затворен систем за дистрибуција на електрична енергија, затворен систем за дистрибуција на гас и комбиниран оператор за пренос и дистрибуција на гас;

1.9. правила за управување преку побарувачката;

1.10. правила за сајбер безбедност на објектите за производство, складирање и системите за пренос и дистрибуција на енергија;

1.11. тарифни системи за пренос и дистрибуција на електрична енергија, гас и топлинска енергија;

1.12. тарифни системи за услугите што ги обезбедуваат операторите на пазарите на енергија;

1.13. тарифни системи за продажба на електрична енергија од универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај;

1.14. правила за постапување по приговори и разрешување на спорови;

1.15. правила за пазар на гас;

1.16. правила за набавка на електрична енергија за универзалниот снабдувач;

1.17. правила за снабдување со електрична енергија;

1.18. правила за снабдување со гас;

1.19. правила за снабдување со топлинска енергија;

1.20. одлуки за цени и тарифи за регулирани енергетски дејности и одлуки за највисоките продажни цени на нафтените деривати и на горивата за транспорт;

- 1.21. одлуки за издавање на лиценци, вклучително и лиценци за пробна работа, како и одлуки за менување, пренесување, продолжување, суспендирање, одземање и престанок на лиценци за вршење на одделни дејности од областа на енергетиката;
- 1.22. одлуки за изземање од обврската за обезбедување на пристап на трета страна на водовите и инфраструктурата за пренос на електрична енергија и гас;
- 1.23. решенија за упис во регистарот на странски лица кои можат да вршат енергетски дејност во Република Северна Македонија;
- 1.24. правила за постапка, услови, критериуми и методологија за оценка на инвестициите и ризиците во PECO и PMI;
- 1.25. правила за изземање од примената на одделни обврски од мрежните правила за пренос и дистрибуција на електрична енергија;
- 1.26. решенија за изземање од примената на одделни обврски од Правилата за пазар на балансна енергија и правила за услуги за балансирање на системот за пренос на гас;
- 1.27. решенија за изземање од примената на одделни обврски од мрежните правила за пренос и дистрибуција на електрична енергија и
- 1.28. одлука за условите, начинот и роковите за усогласување на постојните корисници на електропреносниот систем со мрежните правила за пренос на електрична енергија;
2. Одобрува:
 - 2.1. мрежни правила за пренос и дистрибуција на соодветен вид на енергија донесени од страна на соодветните оператори на системите за пренос и дистрибуција на енергија, во кои се вклучени методологиите за пресметување на надоместоците за приклучување;
 - 2.2. правила за регистрација на учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори, правила за пазар на балансна енергија и правила за услуги за балансирање на системот за пренос на гас, на предлог на соодветните оператори;
 - 2.3. правила за набавки на електрична енергија и гас за покривање на загубите во системите за пренос и дистрибуција;
 - 2.4. соодветните ТСМ од член 143 ставови (5) и (6), член 144 ставови (2) и (3) и член 145 ставови (2) и (3) од овој закон;
 - 2.5. одбранбен план и план за повторно воспоставување (реставрација) на електроенергетскиот систем;
 - 2.6. моделите на билатерални и мултилатерални договори на пазарите ден однапред и во тековниот ден, вклучително и методологиите кои произлегуваат од договорите;
 - 2.7. тарифник за надоместоци за издавање, пренос и признавање гаранција за потекло од страна на операторот на пазарот на електрична енергија;
 - 2.8. правила за работа на организиран пазар на електрична енергија;
 - 2.9. одлука за износот на надоместоците кои се наплатуваат за учество на организираниот пазар на електрична енергија и за реализација на трансакции;
 - 2.10. правила за доделување на преносни капацитети за гас и управување со загушувањата;
 - 2.11. правила за доставување на информации од учесниците на пазарот на електрична енергија до операторот на електропреносниот систем;
 - 2.12. плановите за намалувањето на загубите во системите за дистрибуција на електрична енергија и гас;
 - 2.13. десетгодишните планови за развој на системите за пренос на електрична енергија и гас;
 - 2.14. петгодишните планови за развој на системите за дистрибуција на електрична енергија и гас;
 - 2.15. планови за инвестирање во развој на преносните и дистрибутивните системи изготвени од операторите за пренос и дистрибуција на соодветен вид на енергија;

- 2.16.програми за усогласување донесени од операторите на соодветните енергетски системи;
- 2.17.назначување на службеникот за усогласеност и
- 2.18.годишен извештај на службеникот за усогласеност за спроведување на плановите за програмата за усогласеност;
3. воспоставува и води регистар на странски лица коишто можат да вршат енергетска дејност во Република Северна Македонија и
4. врши и други работи утврдени со закон. (2) Ако вршителот на енергетската дејност, кој доставил акт од ставот (1) точка 2 на овој член, на одобрување до Регулаторната комисија за енергетика, не постапи по барањата на Регулаторната комисија за енергетика одделни прашања во актот да се уредат врз основа на начелата на недискриминација, транспарентност и конкурентност, како и да овозможат обезбедување на јавна односно универзална услуга, Регулаторната комисија за енергетика врши соодветни измени и дополнувања на предлогот на актот кој е доставен на одобрување, кои стануваат составен дел на актот што е одобрен, а ако актот се објавува во "Службен весник на Република Северна Македонија" го задолжува вршителот на енергетската дејност до го објави актот во "Службен весник на Република Северна Македонија".
- (3) Регулаторната комисија за енергетика во однос на прекугранични прашања соработува со регулаторниот орган или органите на засегнатите договорни страни и со Регулаторниот одбор на енергетската заедница.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика води сметка да нема вкрстено субвенционирање помеѓу дејностите за пренос, дистрибуција и снабдување или други дејности со електрична енергија или дејности коишто не се поврзани со електричната енергија.
- (5) Регулаторната комисија за енергетика може да побара прилагодување на конфигурацијата на зоната за наддавање врз основа на препораките на ECRB/ACER, како и врз основ на барање на ECRB, операторот на електроенергетскиот систем, за предметниот регион заедно со засегнатите оператори на електроенергетски системи чии зони, вклучувајќи ги и интерконекиите, се опфатени со географскиот регион во кој зоната на наддавање се прегледува, држави членки и договорните страни во регионот на пресметка на капацитетот.

Следење на состојбите и функционирањето на пазарите на енергија

Член 55

- (1) Регулаторната комисија за енергетика го следи и врши надзор над функционирањето на пазарите на енергија со цел да се:
1. зајакне ефикасноста, конкурентноста, интегритетот и транспарентноста на пазарите на енергија;
 2. откријат неправилности, нарушување на конкуренцијата и облици на нелојална конкуренција на пазарот, како и други активности на пазарите на енергија спротивни на законите, другите прописи и обврските утврдени во лиценците за вршење на енергетските дејности и
 3. открие и спречи тргување со енергетски производи на пазарот на големо засновано на внатрешни информации и манипулација на пазарите на големо со енергетски производи, вклучително и обид за манипулација на пазарите на големо со енергетски производи.
- (2) Заради ефикасно остварување на надлежноста од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика особено ги следи:
1. исполнувањето на законски утврдените обврски на вршителите на регулирани енергетски дејности кои се однесуваат на обезбедување на сигурност во снабдувањето со електрична енергија, гас и топлинска енергија;

2. функционирањето на пазарите на енергија со цел да се обезбеди нивно унапредување и сигурност во снабдувањето со енергија, вклучително и развојот на конкурентноста и степенот на отворање на пазарите на енергија на големо и мало;
3. примената на правилата и условите или методологиите кои согласно овој закон вршителите на енергетски дејности ги применуваат непосредно или по претходно одобрување од страна на Регулаторната комисија за енергетика;
4. реализацијата на плановите за развој на преносните и дистрибутивните системи за енергија и по потреба бара или препорачува да се изврши промена на овие планови;
5. пристапот до мрежите за новите производни постројки за производство и складирање на електрична енергија, особено отстранување на пречките кои би можеле да го оневозможат пристапот на нови учесници на пазарот на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија и на складиштата на енергија и на секои две години објавува национален извештај, во кој се вклучени и препораките;
6. приоритетно диспечираниите количини на електрична енергија и за ограничувањата на приоритетниот пристап на мрежата и/или приоритетното диспечирање;
7. условите за пристап до капацитетите за складирање во системот за пренос на гас и другите системски услуги за гас;
8. употребата на приходите остварени од управувањето со загушувањето во системите за пренос на електрична енергија и гас;
9. употребата на приходите од надоместоците за пристап и приклучување на мрежите за пренос и дистрибуција на енергија и нивно инвестирање во одржливост на мрежите;
10. времето што им е потребно на операторите на системите за пренос и дистрибуција за приклучување на нови корисници и за отстранување на дефекти;
11. примена на правилата за сајбер безбедност на објектите за производство и системите за пренос и дистрибуција на енергија;
12. усогласеноста на работењето на операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и гас во однос на сигурност и доверливост на системите;
13. навременото објавување на сите релевантни информации од страна на операторите на системите за пренос и дистрибуција во согласност со прифатените меѓународни обврски и стандарди, поврзани со потрошувачката, производството, складирањето и загубите на енергија, управувањето со системите и интерконективните водови, користењето на мрежата и доделувањето на капацитетите на заинтересираните страни, балансирањето на побарувачката, проценетите и планираните количини на енергија и промените во структурата на капацитетите за производство, складирање и пренос на енергија, техничката состојба на системите за пренос и дистрибуција на енергија пред и по извршената реконструкција или санација по настаната хаварија;
14. нивото на транспарентност на цени за електрична енергија и гас на соодветните пазари, финансискиот и реалниот обем на планираните и реализираните трансакции од страна на операторите на системите за пренос и дистрибуција на енергија како и трговците и снабдувачите со енергија;
15. промените на сопственичката структура на вршителите на енергетски дејности, а особено на операторите на системите за пренос и дистрибуција на енергија;
16. примената на тарифните системи и пропишаните тарифи;
17. примената на условите и надоместоците за приклучување на нови производни постројки и постројки за складирање на електрична енергија на мрежата;
18. работењето на носителите на лиценци во однос на нивните обврски утврдени во издадените лиценци, вклучувајќи ги и работите поврзани со прекуграничниот пренос на електрична енергија и гас;
19. појавата на ограничувачки договорни обврски, вклучувајќи одредби за ексклузивност коишто оневозможуваат потрошувачите да склучуваат договори истовремено со повеќе

снабдувачи со енергија или кои може да им го ограничат правото на изборот на снабдувач и за тоа да ја известува Комисијата за заштита на конкуренцијата;

20. спроведувањето на мерките за заштита на правата на потрошувачите од страна на операторите на системите за пренос и дистрибуција, како и снабдувачите, особено во однос на:

20.1. правата на потрошувачите да добијат податоци за сопствената потрошувачка, начин на пресметка на испорачаната енергија и елементи на сметката за испорачаната енергија;

20.2. добивање на целосни и разбирливи информации во поглед на цените и тарифите што се во примена на цените на енергија за домаќинствата;

20.3. начините на плаќање на сметките за потрошена енергија;

20.4. известување на потрошувачите за последиците од нефункционирањето на системите за пренос и дистрибуција на енергија поради вршење реконструкција или санација по настаната хаварија;

20.5. исклучувањата на корисниците од системите;

20.6. надоместоците за поправки и одржување на мрежите;

20.7. постапувањата по приговорите и претставките доставени од потрошувачите и

20.8. обезбедување на информации за потрошувачите што се однесуваат на нивните права на договори за снабдување со електрична енергија со динамична цена, договори за агрегација и инсталирање на паметни мерни уреди;

21. остварувањето на придобивките за потрошувачите кои произлегуваат од ефикасното функционирање на пазарите на енергија, поттикнувањето на делотворна конкуренција и од преземените мерки за заштита на потрошувачите;

22. усогласеноста на цените за снабдување со електрична енергија со барањата од членот 6 од овој закон;

23. квалитетот на услугите кои ги даваат вршителите на енергетски дејности, вклучувајќи го начинот на кој се постапува со приговорите од потрошувачите;

24. спроведувањето на обврските за водење на одвоено сметководство за лицата кои вршат една или повеќе регулирани енергетски дејности или една или повеќе регулирани енергетски дејности и друга енергетска дејност или друга дејност, како и делотворното раздвојување на сметководствената евиденција во согласност со овој закон;

25. спроведувањето на програмите за усогласување на операторите на соодветните енергетски системи, со цел да се обезбеди недискриминација, транспарентност и објективност во функционирањето на пазарите на енергија;

26. редовноста на објавувањето на податоци за состојбите во електропреносниот систем и системот за пренос на гас и нивното доставување до соодветните меѓународни тела;

27. инвестициите во капацитети за производство на електрична енергија во однос на сигурноста на снабдувањето со енергија;

28. утврдување и следење на спроведувањето на мерките и постапките за заштита и унапредување на правата на ранливите потрошувачи утврдени со овој закон;

29. усогласеноста на работењето на субјектите одговорни за спроведување на функциите на пазарно спојување;

30. техничката соработка меѓу операторите на системите за пренос, операторите на пазарите на електрична енергија и гас со соодветните оператори од договорните страни на Енергетската заедница и државите членки на Европска Унија;

31. активностите за тргување со енергетски производи на пазарот на големо со цел да открие и спречи тргување засновано на внатрешни информации и манипулација на пазарот на енергетски производи на големо, вклучително и обид за манипулација на пазарот на енергетски производи на големо;

32. ја следи работата на електроенергетскиот систем и координацијата во рамки на регионот на заедничко управување со системот и по потреба ги известува ECRB / ACER.

(3) Регулаторната комисија за енергетика донесува правилник за начинот и постапката за следење на функционирањето на пазарите на енергија.

(4) Врз основа на податоците и информациите добиени од следењето на состојбите на пазарите на енергија во Република Северна Македонија, Регулаторната комисија за енергетика воспоставува и одржува база на податоци потребни за следење на функционирањето на пазарите, подготвува и објавува препораки во однос на усогласеноста на цените на пазарна основа и извештај за состојбите и функционирањето на пазарите на енергија како составен дел од извештајот од членот 72 од овој закон.

(5) Податоците и информациите од ставот (4) на овој член, кои се однесуваат на учесници на пазарите на големо од држави членки на Европската Унија, Регулаторната комисија ги доставува до ACER.

(6) Вршителите на енергетските дејности се должни до Регулаторната комисија за енергетика да доставуваат информации и податоци потребни за следењето на функционирањето на пазарите на енергија во Република Северна Македонија на начин, во форма и во периоди утврдени со правилникот од ставот (3) на овој член.

Обезбедување интегритет и транспарентност на пазарите на енергија

Член 56

(1) Забрането е тргување засновано на внатрешни информации, односно лицата кои поседуваат внатрешни информации во врска со енергетски производ на пазарот на големо не смеат да:

1. ги користат внатрешните информации при купување или продажба или обид за купување или продажба, за своја сметка или за сметка на трета страна, директно или индиректно, на енергетски производи на пазарот на големо на кои се однесуваат тие информации;

2. ги обелоденуваат внатрешните информации на кое било друго лице, освен ако таквото обелоденување се врши во текот на вообичаеното вршење на нивната дејност, професија или должност и

3. му препорачуваат или да наведуваат друго лице, врз основа на внатрешните информации, да купи или да продаде енергетски производ на пазарот на големо на кој се однесува информацијата.

(2) Забранета е манипулација на пазарите на големо со енергетски производи, при што за манипулација се смета:

1. вршење на каква било трансакција или давање на каков било налог за тргување со енергетски производи на пазарот на големо, со кои:

1.1. се дава или е веројатно дека ќе се дадат лажни или погрешно наведувачки сигнали за понудата, побарувачката или за цената на енергетските производи на пазарот на големо;

1.2. со помош на едно лице или во соработка на повеќе лица се обезбедува или се прави обид да се обезбеди вештачко поставување на цената на еден или на повеќе енергетски производи на пазарот на големо, освен ако лицето кое ја спровело трансакцијата или го издало налогот за тргување докаже дека има легитимни причини за тоа и дека трансакцијата или налогот за тргување е во согласност со прифатените практики на соодветниот пазар на енергетски производи на големо или

1.3. се користи или се обидува да се користи фиктивно средство или кој било друг облик на измама или измислица кој дава, или е веројатно дека ќе даде лажни или погрешно наведувачки сигнали за понудата, побарувачката или за цените на енергетските производи на пазарот на големо или

1.4. ширење информации преку медиуми, интернет или на кој било друг начин, кои даваат, или е веројатно дека ќе дадат лажни или погрешно наведувачки сигнали за понудата, побарувачката или за цените на енергетските производи на пазарот на големо,

вклучително и ширење гласини или лажни или погрешно наведувачки вести ако лицето кое ги шири знаело или требало да знае дека информациите се лажни или погрешно наведувачки.

(3) Забранет е обид за манипулација на пазарот на големо со енергетски производи, при што за обид за манипулација се смета:

1. вршење каква било трансакција, давање каков било налог за тргување или преземање на каква било друга мерка, која се однесува на одреден енергетски производ на пазарот на големо, со намера за:

1.1. давање лажни или погрешно наведувачки сигнали за понудата, побарувачката или цената на енергетските производи на пазарот на големо;

1.2. вештачко поставување на цената на еден или повеќе енергетски производи на пазарот на големо, освен ако лицето кое ја спровело трансакцијата или го издало налогот за тргување докаже дека има легитимни причини за тоа и дека трансакцијата или налогот за тргување е во согласност со прифатените практики на соодветниот пазар на големо со енергетски производи или

1.3. користење фиктивно средство или кој било друг облик на измама или измислица, кој дава или е веројатно дека ќе даде лажни или погрешно наведувачки сигнали за понудата, побарувачката или за цените на енергетските производи на пазарот на големо или

2. ширење информации преку медиуми, интернет или на кој било друг начин, со намера давање лажни или погрешно наведувачки сигнали за понудата, побарувачката или за цените на енергетските производи на пазарот на големо.

(4) Учесник на пазарите на енергија на големо со енергетски производи е секое лице што врши трансакции или дава налози за вршење трансакции на тие пазари, а особено:

1. операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и гас;

2. операторот на пазар на електрична енергија при трансакции со електричната енергија произведена од обновливи извори од страна на повластени производители коишто користат повластена тарифа;

3. трговците и снабдувачите со електрична енергија и гас;

4. производителите на електрична енергија кои произведената електрична енергија ја продаваат на пазарот на големо;

5. потрошувачите што имаат капацитет на потрошувачка на електрична енергија или гас при целосна искористеност на сите производствени капацитети на потрошувачот, која е еднаква или поголема од 600 гигават часови (во натамошниот текст: GWh) за период од една календарска година и ја вклучува вкупната потрошувачка на тој потрошувач како посебен економски субјект, под услов потрошувачката да се одвива на пазари со поврзани големопродажни цени, при што не се зема предвид потрошувачката на индивидуалните постројки под контрола на еден економски субјект со капацитет на потрошувачка помал од 600 GWh годишно, ако тие постројки се наоѓаат на различни релевантни географски пазари и поради тоа немаат заедничко влијание на цените на енергетските производи на пазарот на големо и

6. лицата кои во рамките на вршењето на својата дејност посредуваат во договарање на трансакции со енергетски производи на пазарите на големо.

(5) Учесниците од ставот (4) точки 1, 2, 3, 4 и 5 на овој член, се должни да поднесат барање за запишување во евиденцијата на учесници на пазарот на големо со енергетски производи, што ја воспоставува и ја води Регулаторната комисија за енергетика.

(6) Учесниците од ставот (4) точки 1, 2, 3, 4 и 5 на овој член, се должни до Регулаторната комисија за енергетика да достават извештаи, како и да објавуваат внатрешни информации во однос на нивните капацитети и работење на пазарите на големо со енергетски производи.

(7) Доколку лицето кое во рамките на вршењето на својата дејност посредува во договарање трансакции со енергетски производи на пазарите на енергија на големо се

сомнева дека определена трансакција може да претставува тргување засновано на внатрешни информации, манипулација на пазар или обид за манипулација на пазар должно е за тоа да ја извести Регулаторната комисија за енергетика.

(8) Лицето од ставот (7) на овој член, е должно да воспостави и применува ефикасни механизми за препознавање на тргување засновано на внатрешни информации, манипулација на пазар или обид за манипулација на пазар.

(9) Во прописот од членот 55 став (3) од овој закон, се пропишува и начинот на евидентирање на учесниците на пазарите на големо со енергетски производи, определување на лицата на кои им е забрането тргување засновано на внатрешни информации и исклучоците, начинот на објавување внатрешни информации, видот, содржината, формата, начинот и периодите на доставување и/или објавување на извештаите и податоците од ставот (6) на овој член.

Преземање на мерки

Член 57

(1) Во случаите кога Регулаторната комисија за енергетика при следењето на состојбите и функционирањето на пазарите на енергија во согласност со членовите 55 и 56 од овој закон, утврди неправилност, донесува одлука со која се наложува преземање на соодветни задолжителни мерки, вклучително и забрана на конкретното однесување на вршител на енергетска дејност, со цел да се обезбеди сигурност во снабдувањето, ефикасно, конкурентно и недискриминаторно функционирање на пазарите на енергија, како и заштитата на правата на потрошувачите и корисниците на енергетските системи. Во одлуката се наведуваат мерките кои треба да бидат преземени од страна на вршителот на енергетска дејност, како и роковите во кои треба да бидат преземени мерките и обврската за доставување на извештаи за преземените мерки.

(2) При вршењето на работите од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика соработува со други надлежни државни органи и институции, како и со ECRB, регулаторните тела за енергетика на договорните страни и учесниците во Енергетската заедница и со Секретаријатот на Енергетската заедница.

(3) Ако носителите на лиценци не постапат по одлуката од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика:

1. поднесува барање за поведување на прекршочна постапка во согласност со одредбите од овој закон, или друга постапка пред надлежен државен орган и
2. може да започне постапка за суспендирање или одземање на лиценцата.

(4) Ако при следењето на функционирањето на пазарите на електрична енергија, гас, топлинска енергија и нафта и нафтени деривати Регулаторната комисија за енергетика процени дека не постои ефикасна конкуренција, може во соработка со Комисијата за заштита на конкуренцијата и Секретаријатот на Енергетската заедница да изврши дополнителни истражувања и да преземе неопходни и соодветни мерки со кои се обезбедува унапредување на конкуренцијата и ефикасно функционирање на пазарите на енергија.

Меѓународна соработка

Член 58

(1) Заради интегрирање на пазарите на енергија од Република Северна Македонија во регионалните и европските пазари, Регулаторната комисија за енергетика:

1. учествува во работата и ги спроведува препораките на ECRB и ACER и остварува соработка, консултации и размена на информации со Секретаријатот на Енергетската

заедница, со соодветните регионални и меѓународни организации и со други регулаторни тела од регионот;

2. склучува договори за соработка со други регулаторни тела заради создавање на конкурентен регионален пазар на електрична енергија и гас и усогласување на законската, регулаторната и техничката рамка;

3. ги исполнува и спроведува релевантните законски обврзувачки одлуки на ECRB и ACER;

4. обезбедува усогласување на постапките за размена на податоци за пазарите на енергија во рамки на Енергетската заедница и

5. од операторот на електропреносниот систем и НЕМО обезбедува примена на паневропските ТCM донесени од ACER и почитување на обврзувачките одлуки на ECRB и ACER кои се однесуваат на операторот на електропреносниот систем и НЕМО.

(2) Регулаторната комисија за енергетика, во соработка со Министерството, ја поттикнува и олеснува соработката на операторите на системи за пренос и операторите на пазарите на електрична енергија и гас и НЕМО во рамки на Енергетската заедница, а особено во однос на:

1. договорните аранжмани со цел овозможување на оптимално управување со мрежите за електрична енергија и гас;

2. заедничката размена на електрична енергија и гас и доделување на прекуграничните преносни капацитети;

3. овозможување на највисоко можно ниво на интерконективен капацитет, вклучувајќи нови интерконективни водови, со договорните страни на Енергетската заедница и државите членки на Европската Унија;

4. координација на изработката и примената на мрежните правила за релевантните оператори на системи за пренос и другите учесници на пазарот;

5. доставување на предлози за изготвување на регионалните ТCM до Регулаторната комисија за енергетика, надлежните регулаторни тела во регионот, ECRB и ACER и

6. соработката помеѓу операторите на електропреносните системи и другите НЕМО од договорните страни на Енергетската заедница и државите членки на Европската Унија во однос на барање на информации за напредокот во врска со регионалните ТCM и координација на изработка и примена на правилата за управување со загушувањата.

(3) Операторот на електропреносниот систем и НЕМО, согласно ратификуваните меѓународни договори во соработката со операторите на електропреносните системи од државите членки на Европската унија и од договорните страни на Енергетска заедница подготвува предлог на регионални и национални ТCM и ги доставуваат на одобрување на ECRB или ако се засегнати држави членки на Европската Унија до ACER или до Регулаторната комисија за енергетика и надлежните регулаторни тела.

(4) За напредокот на подготовката на предлог на регионалните и националните ТCM од ставот (3) на овој член операторот на електропреносниот систем, односно НЕМО, а кога е потребно во соработка со ENTSO-E, редовно ги информираат Регулаторната комисија за енергетика, надлежните регулаторни тела, ECRB или ако се засегнати држави членки на Европската унија ACER.

(5) Доколку операторот на електропреносниот систем или НЕМО до надлежните регулаторни органи, ECRB или ако се засегнати држави членки на Европската Унија до ACER, не достават на одобрување предлог или изменет предлог на регионални и национални ТCM од ставот (3) на овој член, доставуваат нацрт на ТCM, со објаснување за причините поради кои предлогот не е доставен.

(6) Регулаторната комисија за енергетика заедно со ECRB или ако се засегнати држави членки на Европската Унија со ACER и сите надлежни регулаторни тела преземаат активности за одобрување на предложените ТCM.

- (7) Регулаторната комисија за енергетика, ECRB или за држава членка на Европската Унија ACER, ги одобруваат предлог TCM изработени од операторите на електропреносните системи односно НЕМО, а заради придонесување за интеграција на пазарот, по извршени консултации со операторите на електропреносните системи односно НЕМО може да ги изменат, со примена на начелата на недискриминација, конкурентност и правилно функционирање на пазарот.
- (8) Предлогот на TCM содржи предлог за времето потребно за нивно спроведување и опис на очекуваното влијание врз целите на областите што се уредуваат.
- (9) За предлогот на TCM за чие одобрување се надлежни повеќе од едно регулаторно тело, Регулаторната комисија за енергетика соработува со надлежните регулаторни тела.
- (10) Предлогот на TCM кои се одобруваат од регулаторните тела од соодветниот регион, во рок од седум дена од добивање на предлогот на TCM се доставуваат на мислење до ECRB или доколку е засегната држава членка на Европската унија до ACER.
- (11) Регулаторната комисија за енергетика го зема предвид мислењето од ставот (10) на овој член.
- (12) За поднесените предлог на национални TCM Регулаторната комисија за енергетика одлучува во рок од шест месеци од добивањето на предлогот на TCM, а за предлог на регионалните TCM, Регулаторната комисија за енергетика одлучува заедно со надлежните регулаторни тела во регионот, во рок од шест месеци од приемот на предлогот на TCM од страна последното регулаторно тело во регионот.
- (13) Доколку Регулаторната комисија за енергетика во рокот од ставот (12) на овој член не постигне договор со другите регулаторни тела, одлуката за доставените предлог регионални TCM ја донесува ECRB или ако се засегнати држави членки на Европската унија ACER.
- (14) Во случај кога Регулаторната комисија за енергетика, ECRB или кога се засегнати држави членки на Европската унија ACER, или други регулаторни тела, бараат измена на доставените на одобрување предлог регионални или национални TCM, операторите на електропреносниот систем или НЕМО во рок од два месеца по барањето поднесуваат предлог за изменување на TCM. Регулаторната комисија за енергетика одлучува по поднесениот предлог за изменување на TCM во рок од два месеци од поднесувањето.
- (15) Доколку во рокот од ставот (14) на овој член Регулаторната комисија за енергетика со другите регулаторни тела не ги одобри предложените измени на TCM, може да достави самостојно или заедничко барање за донесување на одлуки за измени на TCM со другите регулаторни тела до ECRB, односно кога се засегнати држави членки на Европската унија до ACER.
- (16) Операторите на електропреносниот систем и НЕМО на барање на ECRB или кога се засегнати држави членки на Европската унија на ACER, се должни на Регулаторната комисија за енергетика или на другите регулаторни тела да и поднесат предлог измени на TCM.
- (17) Предлог на измените на TCM од ставот (16) на овој член операторите на електропреносниот систем и НЕМО ги доставуваат до Регулаторната комисија за енергетика, која ги доставува на мислење до ECRB или кога се засегнати држави членки на Европската унија до ACER.
- (18) По одобрување на TCM од страна на Регулаторната комисија за енергетика, односно ECRB или кога се засегнати држави членки на Европската унија од ACER, или доколку не е потребно нивно одобрување, по нивното влегување во сила, операторот на електропреносниот систем и НЕМО, ги објавуваат TCM на својата веб-страница, освен доколку таквите информации се сметаат за доверливи во согласност со членот 259 од овој закон.

Мислење, препораки и одлуки на ACER и ECRB

Член 59

(1) Регулаторната комисија за енергетика, операторот на електропреносниот систем и НЕМО ги исполнуваат и спроведуваат мислењата, препораките и одлуките на ACER и ECRB под услов:

1. донесените акти да се однесуваат на нив, а се во врска со решавање на прашања во ситуации кои ги засегаат регулаторните тела, операторите на електропреносниот систем и НЕМО од најмалку една држава членка на Европската Унија со која граничи Република Северна Македонија;
2. надлежноста на ACER за решавање на прашањата од точка 1 на овој став, да ја утврдува надлежниот орган во согласност со обврските што произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори.

(2) Мислењата, препораките и одлуките од ставот (1) на овој член може да се однесуваат на:

1. барања за информации;
2. одлуки за одобрување на TCM во врска со нови или измени на паневропските TCM, вклучително и случај кога не е постигнат договор меѓу релевантните национални регулаторни тела;
3. прилагодување на конфигурацијата на регионот за пресметка на капацитетот;
4. прилагодување на конфигурацијата на регионот за работа на системот;
5. прилагодување на конфигурацијата на регионалниот координативен центар;
6. одговорности на регионалниот координативен центар во однос на регионот за пресметка на капацитетот и регионот за работа на системот;
7. ослободувања на нови интерконекции;
8. отстапувања од минималната вредност за распределба на преносните капацитети помеѓу трговските зони, доколку Регулаторната комисија за енергетика или кое било друго регулаторно тело во истиот регион за пресметка на капацитетот не се согласи со барањето за отстапување.

(3) Секој вршител на енергетска дејност и Регулаторната комисија за енергетика, на кој се однесува одлуката на ACER од ставот (1) на овој член, може да поднесе жалба согласно правната поука во одлуката.

(4) Во случај операторот на електропреносниот систем или НЕМО да не достават предлог за TCM во пропишаниот рок, Регулаторната комисија за енергетика заедно со ECRB и ACER, презема чекори за усвојување на TCM.

Права и обврски на Регулаторната комисија за енергетика во однос на прекуграничните активности во електроенергетскиот сектор

Член 60

(1) Регулаторната комисија за енергетика ги следи активностите во однос на координираната пресметка и доделување на прекуграничните капацитети и координираното управување со електропреносните системи, ги извршува одлуките на ECRB и ACER и соработува со надлежните регулаторни тела од регионот на координирана пресметка на капацитети или регионот на координирано управување со електропреносниот систем, согласно ратификуваните меѓународни договори.

(2) При остварување на обврските од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика доставува:

1. годишни извештаи до ECRB и ACER за напредокот во исполнувањето на обврските од ставот (1) на овој член;

2. врз основа на податоци доставени од операторот на електропреносниот систем, годишни извештаи до ECRB за висината на приходите од загушувањата и нивната намена;
3. врз основа на препорака од ECRB или ACER, оценка на потребата и иницијатива за ревизија на конфигурацијата на зоната на наддавање;
4. следење на ефикасното остварување на функцијата на НЕМО како оператор на пазарно спојување во согласност со соодветните правила и прописи;
5. по барање од ECRB или ACER или по сопствена иницијатива, ревизија на структурата на долгорочните права на преносен капацитет за потребите на учесниците во зоната на наддавање и
6. нотификација на секоја одделна одлука за изземање од учеството во координираната размена на услуги за балансирање до операторот на електропреносниот систем, ECRB и Секретаријатот на Енергетската заедница, одржување и ажурирање на листа на изземањата и редовно известување на ECRB на секои шест месеци.

Формирање на тарифи и цени

Член 61

(1) Регулаторната комисија за енергетика донесува прописи и методологии за:

1. формирање на тарифи, со кои го уредува начинот на пресметка, одобрување и контрола врз остварувањето на приходите за вршење на регулираните енергетски дејности пренос и дистрибуција на електрична енергија и гас, дистрибуција на топлинска енергија и организирање и управување со пазарите на електрична енергија и гас;
2. формирање на цени за регулираните енергетски дејности регулирано производство на топлинска енергија и снабдување со топлинска енергија на потрошувачите приклучени на системот за дистрибуција на топлинска енергија;
3. формирање на највисоки малопродажни цени на одделни нафтени деривати и горивата за транспорт;
4. формирање на продажните цени за електрична енергија од страна на универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај и
5. формирање на продажни цени на гас од страна на снабдувачот со гас со обврска за обезбедување на јавна услуга и снабдување во краен случај.

(2) Со прописите и методологиите за формирање на продажните цени за електрична енергија од страна на универзалниот снабдувач може да се одредат продажни цени за одредени категории потрошувачи согласно обемот и периодот на потрошувачка на електрична енергија.

(3) Вршителите на енергетските дејности се должни да ги применуваат одлуките за цени и тарифи коишто Регулаторната комисија за енергетика ги донесува врз основа на овој закон и со примена на прописите и методологиите од ставот (1) на овој член.

(4) Универзалниот снабдувач со електрична енергија и снабдувачот со гас со обврска за јавна услуга се должни при формирањето на цените да ги применуваат елементите за пресметка на продажните цени за електрична енергија односно гас, утврдени во прописите од ставот (1) точка 4 на овој член.

(5) Регулаторната комисија за енергетика го следи начинот на примена на прописите од ставот (1) точка 4 на овој член, и ако утврди дека при формирањето на продажните цени елементите за пресметка се несоодветно применети, донесува одлука со која го обврзува снабдувачот соодветно да ги усогласи продажните цени.

(6) Прописите од ставот (1) на овој член, се засновани на начелата на објективност, транспарентност и недискриминација и со нив се обезбедува вршителите на регулираните енергетски дејности да ги надоместат оправданите трошоци и да стекнат

соодветен поврат на вложениот капитал преку доверливо и ефикасно спроведување на регулираните активности, а особено:

1. урамнотежување на интересите на вршителите на регулираните енергетски дејности, корисниците на енергетските системи и потрошувачите, како и заштита на потрошувачите и корисниците на енергетските системи од каква било злоупотреба на доминантната позиција на пазарот;
2. отстранување на вкрстените субвенции меѓу групите потрошувачи и прелевање на приходите и трошоците при вршење на регулираните и/или нерегулираните енергетски дејности;
3. реализација на плановите за развој на соодветните системи преку обезбедување на финансиски средства за инвестициите со кои се обезбедува одржливо и сигурно функционирање на системите, сигурност во снабдувањето и безбедност на енергетските системи вклучително и сајбер безбедноста, интеграција на пазарите на електрична енергија и гас, како и ефикасно реализирање на инвестициите;
4. поттикнување на вршителите на регулираните енергетски дејности и корисниците на соодветните системи да ја зголемат ефикасноста во своето работење, вклучително и енергетската ефикасност и
5. поддршка на поврзани истражувачки активности и имплементација на иновациите во интерес на потрошувачите во области како што се дигитализацијата, услугите за флексибилност и интерконеktivност, како и развој на паметни мрежи и паметни системи за мерење.

(7) При определувањето на приходите на вршителите на регулираните енергетски дејности во прописите од ставот (1) на овој член, покрај другото се земаат предвид:

1. приходите остварени од операторите на системите за пренос по основ на прекугранични текови на електрична енергија, односно гас и надоместоците за справување со загушувањата во електропреносните системи;
2. приходите и трошоците остварени од страна на операторите на системи за пренос по основ на услуги за балансирање и системски услуги;
3. приходите и трошоците на операторот на електропреносниот систем што произлегуваат од механизмот за меѓусебна компензација на операторите на електропреносните системи;
4. нето заштедите настанати поради намалените трошоци постигнати со примената на мерки на енергетска ефикасност, управување преку потрошувачката, заштедите постигнати со инвестиции во мрежите и намалувањето на трошоците за испорака на енергија како и од оптимизирање на работењето како резултат од дистрибуираното производство на електрична енергија и производството на електрична енергија за сопствени потреби;
5. приходи остварени по друг основ согласно со овој закон;
6. трошоците за набавка на системски услуги и енергија за покривање на загубите во соодветниот енергетски систем, имајќи ја предвид динамиката за намалување на загубите определена во плановите што операторите на системите ги доставуваат за одобрување до Регулаторната комисија за енергетика;
7. трошоците на операторот на електропреносниот систем и на НЕМО согласно со членот 125 став (1) од овој закон, настанати во врска со воспоставување, ажурирање или понатамошен развој на алгоритмот за ценовно спојување, континуирано тргување и оперативно спојување;
8. трошоците или дел од трошоците настанати при спојувањето на пазарот на електрична енергија ден однапред и/или во тековниот ден, а коишто операторот на електропреносниот систем му ги надоместува и на НЕМО согласно со членот 125 став (1) од овој закон, ако Регулаторната комисија за енергетика утврди дека тие трошоци се разумни и сразмерни;

9. трошоците за безбедно работење на системот, вклучително и за отпорност на закани и подготвеност за ризици, како и за сајбер безбедност;
 10. трошоци за обезбедување на оперативна сигурност со долгорочна, краткорочна и сезонска приспособеност на системот, вклучително и трошоците од воведување на механизмот за обезбедување на моќност;
 11. трошоци за обезбедување на прилагодливост на системот кон карактеристиките во потрошувачката и променливоста на производниот профил, како и трошоците за редиспечирање во својата или во соседните зони на наддавање;
 12. трошоците на операторот на електропреносниот систем поврзани со учеството во активностите и спроведувањето на задачите на ENTSO-E и Регионалниот координативен центар, ако тие трошоци се оценети како разумни и соодветни;
 13. трошоците на централната договорна страна и агентот на испорака за прекугранично порамнување ако Регулаторната комисија за енергетика утврди дека тие трошоци се разумни и сразмерни;
 14. трошоците на операторот на електропреносниот систем поврзани со учество во Европските платформи за размена на балансна енергија од резервите за обновување на фреквенциската стабилност со мануелна и автоматска активација и за урамнотежување на дебалансите и
 15. трошоците на операторот на електропреносниот систем поврзани со учество на единствената платформа за алокација.
- (8) Регулаторната комисија за енергетика одредува регулиран период за секој оператор поединечно.
- (9) Заради остварување на целите од ставот (6) точки 1, 2 и 3 на овој член, операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија, гас и дистрибуција на топлинска енергија се должни, на начин утврден со соодветните мрежни правила, да доставуваат секоја година до Регулаторната комисија за енергетика извештаи со статистички податоци за:
1. индексите за непрекинатоство во испораката на енергија и за квалитетот на услугата, определени од страна на Регулаторната комисија за енергетика и
 2. за бројот на приговорите од корисниците на системите и потрошувачите што се однесуваат на непрекинатоство во испораката на енергија и за квалитетот на услугата.
- (10) Регулаторната комисија за енергетика обезбедува трошоците за реализација на плановите за развој од ставот (6) точка 3 на овој член да се надоместат преку соодветната тарифа.

Тарифни системи и тарифи

Член 62

- (1) Со тарифните системи за пренос и дистрибуција на електрична енергија и гас и дистрибуција на топлинска енергија, како и за услугите што ги обезбедуваат операторот на пазарот на електрична енергија и операторот на пазарот на гас, се определува начинот на формирање на тарифите за услугите што ги обезбедуваат вршителите на регулираните енергетски дејности, определени со примена на соодветните прописи и методологии од членот 61 од овој закон.
- (2) Со одлуките за тарифи донесени во согласност со тарифните системи од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика обезбедува тарифите:
1. да се определуваат и да се применуваат на транспарентен и недискриминаторен начин;
 2. да ги одразуваат трошоците на вршителите на енергетските дејности;

3. да не вклучуваат трошоци за дејствија преземени од вршителите на регулираните енергетските дејности кои не се поврзани со интересот на корисниците на мрежата или со развојот на соодветните системи поврзани со дадената регулирана дејност;

4. да не се користат наплатените средства на пазарот за електрична енергија ден-однапред или во тековниот ден, за активности во држави на договорна страна или држава членка надвор од членката во која овие средства се наплатени од НЕМО;

5. да не зависат од растојанието низ кое се пренесува електричната енергија или гасот низ системот за пренос или дистрибуција за потребите на корисникот на системот;

6. да ги имаат предвид долгорочните капитални трошоци и оперативни трошоци од дистрибуираното производство и од мерките за управување со системот преку побарувачката.

(3) При определувањето на тарифите за пренос и за дистрибуција на електрична енергија, Регулаторната комисија за енергетика обезбедува нивна меѓусебна усогласеност со цел со нивната примена да се постигне:

1. подеднаков третман и поттикнување на:

1.1. капацитетите за производство на електрична енергија приклучени на електропреносната и електродистрибутивната мрежа;

1.2. складиштата за енергија, агрегаторите во производството или снабдувањето;

1.3. давателите на услуги од управување преку побарувачката или мерки на енергетска ефикасност и

1.4. потрошувачите на електрична енергија кои произведуваат електрична енергија за сопствени потреби, производителите на електрична енергија што ја користат произведената електрична енергија за сопствена потрошувачка, затворените електродистрибутивни мрежи, граѓанските енергетски заедници и заедниците за користење на обновливи извори на енергија;

2. поддршка на вкупната долгорочна ефикасност на системите за пренос и дистрибуција преку ценовните сигнали до потрошувачите и производителите, на неутрален, урамнотежен и недискриминаторен начин и

3. да не влијаат врз надоместоците кои произлегуваат од управувањето со загушувањата и да не предвидуваат никаков надоместок за поединечни трансакции во меѓузонско тргување со електрична енергија или за транзит на електрична енергија.

(4) Регулаторната комисија за енергетика може да одлучи:

1. да се воведат тарифи за пренос и дистрибуција на електрична енергија коишто се применуваат во различни периоди во текот на денот:

1.1. со цел крајните потрошувачи на транспарентен и предвидлив начин и начин којшто ги одразува трошоците да стекнат придобивки од рационалното користење на мрежите или

1.2. ако Владата донела одлука за воведување на систем на паметни мерни уреди во Република Северна Македонија и

2. тарифите за дистрибуција на електрична енергија да ги одразуваат трошоците имајќи ги предвид:

2.1. начинот на користење на електродистрибутивната мрежа од страна на корисниците вклучително и активните потрошувачи и

2.2. капацитетот на приклучокот и профилите на производство и потрошувачка на корисникот.

(5) Тарифите за пренос на гас се определуваат со примена на елементи кои се однесуваат на капацитетот во точките на влез и излез од системот за пренос на гас и според пренесените количини на гас.

(6) Тарифата за дистрибуција на гас ги одразува долгорочните капитални и оперативни трошоци на операторот на системот за дистрибуција на гас и треба да му го обезбеди остварувањето на одобрените приходи.

(7) Во случаите кога Регулаторната комисија за енергетика, врз основа на анализата на трошоците, утврди дека со тарифата за дистрибуција на гас постои ризик за реализација на развој на проект дистрибуција на гас, може да му предложи на Министерството доделување на мерки за поддршка за реализација и функционирање на проектот за дистрибуција на гас на територија на цела држава во согласност со прописите за контрола на државната помош.

(8) При разгледувањето и одобрувањето на тарифите, тарифните елементи или методологии и надоместоците за електропреносната или електродистрибутивната мрежа, како и при оценката и одобрувањето на мерките за поддршка на производството, Регулаторната комисија за енергетика ги зема предвид најдобрите соодветни практики и применливи препораки од ECRB или ACER, кои особено се однесуваат на:

1. влијанието на тарифите врз работењето на производителите на електрична енергија и операторите на складишта со енергија, како и врз инвестирањето во нови капацитети за производство на електрична енергија и складирање на енергија;
2. трошоците коишто треба да се повратат со тарифата;
3. локациските сигнали;
4. структурата на тарифите;
5. временски и сезонски зависни тарифи;
6. односот помеѓу тарифите за пренос и тарифите за дистрибуција;
7. односот помеѓу тарифите за одделни групи или категории на потрошувачи;
8. односот помеѓу тарифите и профилот на потрошувачка;
9. односот помеѓу тарифите и загубите во мрежата на различно напонско ниво;
10. транспарентноста на тарифите и
11. исклучоците и ослободувањата од обврската за плаќање на тарифи.

(9) Вршителите на регулирани енергетски дејности се должни да ги применуваат цените односно тарифите утврдени во одлуките за цени и тарифи донесени со примена на прописите и методологиите од член 61 од овој закон и тарифните системи од ставот (1) на овој член.

Веб-платформа за споредба на цени

Член 63

(1) Регулаторната комисија за енергетика воспоставува и одржува веб-платформа за споредба на цени на електрична енергија којашто е достапна преку интернет и која им дава можност на потрошувачите на електрична енергија од категоријата домаќинства и мали потрошувачи кои согласно Законот за трговските друштва се класифицираат како микро трговци со очекувана годишна потрошувачка на електрична енергија помала од 100 000 kWh, во секое време и без надоместок да имаат директен пристап до јасни, сеопфатни и ажурирани информации за цените на електрична енергија, периодот на траење на договорот за снабдување, фактурирањето, вклучително и условите за склучување на договори за снабдување со електрична енергија со динамична цена, како и другите услуги поврзани со снабдувањето со електрична енергија, со цел да направат споредба на понудите од различни снабдувачи и да им се олесни изборот на снабдувач, за која цел снабдувачот внесува понуда на платформата, која ги содржи следниве елементи:

1. цени за електрична енергија по напонско ниво и период на испорака во текот на денот и/или годината, за секоја категорија на потрошувачи;
2. времетраење на договорите за снабдување;
3. кратка информација во врска со одредени комерцијални карактеристики на понудата;
4. постапки за промена на снабдувач кои ги применува снабдувачот;
5. правата и обврските на потрошувачите;

6. начините за заштеда на енергија и

7. други услуги поврзани со снабдувањето со електрична енергија.

(2) Платформата од ставот (1) на овој член, им дава можност на потрошувачите да ги споредат понудите од снабдувачите со електрична енергија со понудите од универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај.

(3) При воспоставувањето и одржувањето на платформата од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика обезбедува:

1. независност на платформата од интересите на учесниците на пазарот, односно воспоставувањето и одржувањето на платформата да не е финансирано или на друг начин материјално поддржано од учесниците на пазарот на електрична енергија;

2. сите снабдувачи да добиваат еднаков третман во резултатите од пребарувањето;

3. објавување на јасни и објективни критериуми врз кои треба да се заснова споредбата, вклучувајќи ги и услугите што ги нудат снабдувачите;

4. точни и ажурирани информации искажани на јасен и недвосмислен начин со наведување на моментот на последното ажурирање на информациите;

5. објавените информации да бидат достапни за лицата со попреченост;

6. делотворна постапка за пријавување на неточни информации за објавените понуди и

7. заштита на личните податоци на потрошувачите кои ја користат платформата.

(4) Платформата од ставот (1) на овој член, овозможува прикажување индикативна крајна цена на електрична енергија од секој снабдувач за секоја категорија на потрошувачи, пресметана со примена на следниве елементи:

1. цена на електрична енергија содржана во понудата на снабдувачот, без данок на додадена вредност;

2. просечна цена на електрична енергија произведена од повластени производители од обновливи извори кои користат повластени тарифи, без данок на додадена вредност;

3. тарифи за користење на услуги за пренос и дистрибуција на електрична енергија, без данок на додадена вредност;

4. надоместок за оператор на пазар на електрична енергија, без данок на додадена вредност;

5. даночната стапка по која се пресметува данок на додадена вредност согласно закон за соодветниот промет наведен во точките од 1 до 4 на овој став и

6. износ на пресметан данок на додадена вредност за секој промет наведен во точките од 1 до 4 на овој став.

(5) Снабдувачот може да внесе неограничен број на понуди на платформата од ставот (1) на овој член, при што снабдувач кој во претходната година учествувал во вкупните продажби на пазарот на електрична енергија на мало со повеќе од 1%, внесува најмалку една понуда на платформата.

(6) Регулаторната комисија за енергетика во правилата од членот 64 од овој закон, поблиску ги уредува правата, обврските и одговорностите на снабдувачите во врска со користењето на платформата од ставот (1) на овој член.

(7) Регулаторната комисија за енергетика на својата веб-страница и на платформата од ставот (1) на овој член објавува упатство за користење на платформата.

Правила за снабдување

Член 64

(1) Регулаторната комисија за енергетика донесува посебни правила за снабдување со електрична енергија, топлинска енергија и гас.

(2) Со правилата за снабдување од ставот (1) на овој член, поблиску се уредуваат општите услови и начинот на снабдување, како и меѓусебните права, обврски и

одговорности на снабдувачот и потрошувачот на соодветен вид енергија и операторот на соодветниот систем, а особено:

1. условите, начинот и рокот на склучување на договорот за снабдување со соодветниот вид енергија;
2. начинот на мерење, пресметка, фактурирање и наплата на испорачаната енергија;
3. потрошувачите на кои не може да им се прекине испораката и начинот на обезбедување на гаранции за намирување на трошоците за потрошената енергија;
4. начинот и постапката за промена на снабдувачот од страна на потрошувачите и остварувањето на правото на потрошувач без надоместок да го промени снабдувачот;
5. квалитетот на услугите обезбедени од страна на снабдувачите на енергија;
6. минималните услови и начинот за организациска поставеност и техничка опременост на снабдувачите на енергија за обезбедување на комуникација со потрошувачите заради обезбедување на пропишаниот квалитет на услугите коишто ги обезбедува снабдувачот;
7. обврски на снабдувачот кон различните категории на потрошувачи и специфичноста на секоја категорија на потрошувачи во однос на нивната финансиска и преговарачка способност;
8. начинот и постапките за комуникација и размена на информации помеѓу снабдувачот на енергија и операторот на соодветниот систем заради обезбедување на пропишаниот квалитет на енергијата и услугите што ги обезбедуваат операторите;
9. условите и постапката за исклучување на потрошувачите од системите за пренос или дистрибуција, во случај кога потрошувачите не ги исполнуваат обврските утврдени со закон, друг пропис и/или договор;
10. начинот, формата и рокот за поднесување на извештаи, кои снабдувачите на енергија и соодветните оператори се должни да ги достават до Регулаторната комисија за енергетика;
11. неопходните информации што снабдувачите се должни навремено да им ги обезбедат на потрошувачите во нивните сметки, како и информациите што треба да бидат јавно достапни, а се од интерес за сите потрошувачи;
12. начинот и постапката за доставување на приговори од потрошувачите до снабдувачите како и начинот и постапката за постапување на снабдувачите по примените приговори;
13. условите и начините за снабдување на ранливи потрошувачи и
14. посебните мерки за заштита на потрошувачите.

(3) Со правилата за снабдување со електрична енергија се уредуваат правата и обврските на универзалниот снабдувач, како и правата и обврските на потрошувачите што ги снабдува.

(4) Со правилата за снабдување со електрична енергија поблиску се уредува воспоставувањето и одржувањето на веб-платформа за споредба на цените на електрична енергија, условите и постапката за нејзино користење од страна на снабдувачите и корисниците на платформата, како и правата, обврските и одговорностите на снабдувачите што објавуваат податоци на платформата.

(5) Со правилата за снабдување со гас и со правилата за снабдување со топлинска енергија се уредуваат правата и обврските на снабдувачот со гас и снабдувачот со топлинска енергија коишто имаат обврска за обезбедување на јавна услуга во снабдувањето, како и правата и обврските на потрошувачите што ги снабдуваат.

(6) Со правилата за снабдување со електрична енергија и со правилата за снабдување со гас се уредуваат правата и обврските на снабдувачот со електрична енергија во краен случај и снабдувачот со гас во краен случај.

Сајбер безбедност

Член 65

(1) Заради обезбедување сајбер безбедност на мрежите и/или на информациските системи, вклучително и на енергетските уреди, што ги користат во вршењето на дејноста, операторите на електропреносниот и електродистрибутивниот систем, НЕМО, снабдувачите, производителите на електрична енергија кои управуваат со електроцентрали со вкупна инсталирана моќност еднаква или поголема од 200 MW, операторите на складишта на електрична енергија со вкупна излезна моќност еднаква или поголема од 50 MW, операторите на системот за пренос на гас и системите за дистрибуција на гас, како и операторите на постројки за производство на водород или биогас, преземаат мерки и активности за откривање закани и спречување сајбер напади и инциденти и воспоставуваат механизми за справување со заканите или ефикасно отстранување на последиците од нападите и инцидентите, како и за обновување на функционалноста на мрежите и системите до состојба во која се наоѓале пред сајбер нападот или инцидентот.

(2) Субјектите од ставот (1) на овој член, особено се должни да:

1. назначат службеник за сајбер безбедност;
2. се сертифицираат според меѓународни стандарди за безбедност на мрежите, информатичка безбедност и сајбер безбедност;
3. донесат методологија за проценка на ризици од сајбер напади и инциденти и оперативни планови за превенција и реакција на сајбер напади и инциденти и активно да учествуваат во активностите за подготвеност за ризици и справување со кризи во согласност со овој закон;
4. разменуваат информации за сајбер закани и инциденти со Регулаторната комисија за енергетика, надлежното тело за безбедност на мрежни и информациски системи во Република Северна Македонија, а по потреба и меѓусебно и со други оператори и
5. да донесат и применуваат програма за обука за вработените во врска со сајбер безбедност.

(3) Операторите и производителите од ставот (1) на овој член, се должни да доставуваат годишни планови и извештаи за примена на обврските од ставот (1) на овој член, до Регулаторната комисија за енергетика, најдоцна до 31 јануари за тековната година, а ако Регулаторната комисија за енергетика оцени дека е потребно, може и почесто.

(4) Регулаторната комисија за енергетика, во согласност со прописите со кои се уредува безбедноста на информациските мрежи и системи, донесува правила за сајбер безбедност со кои поблиску се уредуваат обврските за обезбедување сајбер безбедност, односно техничките и организациските мерки и активности што ги преземаат субјектите од ставот (1) на овој член, а особено:

1. определување критична инфраструктура во енергетскиот сектор за која Регулаторната комисија за енергетика утврдува приоритет во обезбедувањето на сајбер безбедност;
2. меѓународните стандарди за безбедност на мрежите, информатичка безбедност и сајбер безбедност според кои се сертифицираат соодветните оператори и производители;
3. основните елементи на методологијата за проценка на ризици од сајбер напади и инциденти и на оперативните планови за превенција и реакција на сајбер напади и инциденти;
4. начин и постапка за проверка на безбедноста на применетите информациски системи;
5. барањата кои треба да ги исполнат новите и постојните уреди поврзани со интернет или кои се користат во мрежите и системите кои применуваат оперативни технологии;
6. мерките и активностите за спречување и/или намалување ризици од сајбер напади и инциденти;
7. мерките и активностите за спречување и/или намалување ризици од сајбер напади и инциденти предизвикани од и поврзани со domino ефектите;

8. начин, постапка и рокови за доставување на известувања за откриени сајбер безбедносни напади и инциденти до Регулаторната комисија за енергетика;
9. условите за назначување службеник за сајбер безбедност и неговите овластувања и задачи и
10. основните елементи на програмата за спроведување обуки за вработените за сајбер безбедност и роковите за исполнување на обврските пропишани со правилата.

Прибирање на податоци

Член 66

- (1) На барање на Регулаторната комисија за енергетика, државните органи, единиците на локалната самоуправа, како и носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности се должни да и ги достават потребните документи, податоци и информации, во рок определен од Регулаторната комисија за енергетика.
- (2) Документите, податоците и информациите што имаат доверлив карактер, Регулаторната комисија за енергетика ги користи и чува на начин утврден со закон или друг пропис.

Акти на Регулаторна комисија за енергетика

Член 67

- (1) Заради извршување на работите од своја надлежност, Регулаторната комисија за енергетика донесува:
 1. правилници и правила со кои ги пропишува работите за чие што уредување е надлежна согласно овој закон;
 2. одлуки со кои:
 - 2.1. одлучува по поединечни работи во согласност со овој закон и прописите донесени во согласност со овој закон;
 - 2.2. одобрува правила, планови и програми донесени од соодветните оператори и
 - 2.3. на вршителите на енергетски дејности им наредува или им забранува определено однесување, со цел да се обезбеди сигурност во снабдувањето со енергија и/или ефикасна конкуренција на соодветните пазари на енергија;
 3. упатства со кои на вршителите на енергетски дејности им укажува на најдобрите практики за извршување на нивните законски утврдени обврски, особено во врска со обезбедувањето на јавната услуга, сигурноста во снабдувањето, заштитата на потрошувачите и корисниците на јавната услуга, како и зголемувањето на ефикасноста во нивното работење и
 4. решенија со кои одлучува за други прашања од својата надлежност и за прашања за своето внатрешно работење.
- (2) Во постапката за донесување на одлуки и решенија, Регулаторната комисија за енергетика соодветно го применува Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон не е поинаку уредено.
- (3) Правилниците, правилата, одлуките и решенијата на Регулаторната комисија за енергетика се целосно образложени, оправдани и засновани на објективни и транспарентни критериуми и при нивното донесување не можат да бидат предмет на вето или на ревизија од друг државен орган. (4) Актите од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член, се објавуваат во "Службен весник на Република Северна Македонија" и на веб-страницата на Регулаторната комисија за енергетика, а актите од ставот (1) точки 3 и 4 на овој член се објавуваат на веб-страницата на Регулаторната комисија за енергетика.
- (5) Против одлуките и решенијата на Регулаторната комисија за енергетика од ставот (1) на овој член, засегнатите вршители на енергетски дејности и од другите засегнати страни

можат да поведат управен спор пред надлежен суд. Поведувањето на управен спор не го одлага извршувањето на одлуките и решенијата од ставот (1) на овој член.

Начин на работа и одлучување

Член 68

- (1) Регулаторната комисија за енергетика одлучува на седници.
- (2) Седниците на Регулаторната комисија за енергетика се јавни.
- (3) Во случаите кога на седницата на Регулаторната комисија за енергетика има потреба од изнесување на доверливи информации и деловни тајни, Регулаторната комисија за енергетика може да одлучи седницата да биде затворена за јавност.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика, по правило, одлучува со мнозинство на гласови од вкупниот број на членови.
- (5) Начинот на гласање и донесување на одлуки подетално се уредува со Статутот на Регулаторната комисија за енергетика.
- (6) Секој член на Регулаторната комисија за енергетика има право писмено да ги образложи причините за своето гласање при одлучувањето и да побара образложението да биде објавено на веб-страницата на Регулаторната комисија за енергетика.

Јавност во работата

Член 69

- (1) Учеството на заинтересираните страни и јавноста во постапката за одлучување на Регулаторната комисија за енергетика се остварува преку присуство на подготвителни седници и на друг начин во согласност со одредбите од овој закон, статутот и деловникот за работа на Регулаторната комисија за енергетика.
- (2) Регулаторната комисија за енергетика е должна да ги повика на подготвителна седница заинтересираните страни, особено во постапките за донесување на:
 1. прописи за формирање на цени за регулирани енергетски дејности и прописи за формирање на тарифи за услуги во врска со вршење на регулираните енергетски дејности;
 2. правила, како и одобрување на правила изготвени од страна на носителите на лиценци;
 3. тарифни системи за електрична енергија, гас и топлинска енергија;
 4. одлуки за цени и тарифи за одделни видови енергија, во согласност со прописите за формирање на цени и тарифните системи за одделни видови енергија и услуги поврзани со вршењето на одделни регулирани енергетски дејности;
 5. одлуки за издавање, менување, продолжување, пренесување, суспендирање, одземање и престанување на лиценци за вршење енергетски дејности.
- (3) Поканите и материјалите од ставот (2) точки 1, 2 и 3 на овој член, Регулаторната комисија за енергетика најмалку 14 дена пред одржување на подготвителна седница, ги доставува до заинтересираните страни, а материјалите ги објавува на својата веб-страница.
- (4) По исклучок од ставот (3) на овој член, во случаи определени со деловникот за работа на Регулаторната комисија за енергетика, рокот може да биде и покус, но не покус од три работни дена.
- (5) По исклучок од одредбите на ставовите (2) и (3) на овој член, во случај на прогласена криза, вонредна или воена состојба, Регулаторната комисија за енергетика може да одржува подготвителни седници во постапка и рокови определени со деловникот за работа на Регулаторната комисија за енергетика.

(6) Регулаторната комисија за енергетика ги објавува предлозите на актите од ставот (2) точки 1, 2, 3 и 4 на овој член, што се во постапка на донесување или одобрување на својата веб-страница, вклучително и образложенијата и оценките за последиците од нивното донесување, односно одобрувањето на тие акти, сумираните резултати од јавната расправа, како и сублимирани записници од одржаните седници.

(7) Со деловникот за работа на Регулаторната комисија за енергетика поблиску се уредуваат и:

1. постапката и начинот на организирање на подготвителните седници од ставот (1) на овој член, како и другите начини за учество на заинтересираните субјекти и јавноста во постапката за одлучување;
2. постапката, начинот и роковите за објавување на документите од ставот (5) на овој член и
3. начинот и постапката за објавување на информации од јавен карактер за својата работа и донесените акти.

Ангажирање надворешни стручни лица

Член 70

(1) Регулаторната комисија за енергетика може да ангажира надворешни стручни лица заради обезбедување на стручна помош и експертиза во остварувањето на своите надлежности и активности, при што ангажирањето се врши во согласност со Законот за јавните набавки(*).

(2) Носители на лиценци за вршење енергетски дејности или лица кои согласно Законот за трговските друштва имаат влијание врз носителите на лиценци, како и нивните вработени не смеат да бидат ангажирани како надворешни стручни лица од ставот (1) на овој член, од страна на Регулаторната комисија за енергетика.

(3) За одделно прашање од надлежност на Регулаторната комисија за енергетика кое се однесува на права и обврски на носител на лиценца за вршење на енергетска дејност не може да биде ангажирано надворешно стручно лице кое за истото прашање давало или дава стручна помош или експертиза на носителот на лиценцата.

Финансирање

Член 71

(1) Со начинот на финансирање на работењето на Регулаторната комисија за енергетика се обезбедуваат кадровски, технички и финансиски средства потребни за нејзиното ефикасно и навремено остварување на надлежноста утврдени со овој и друг закон.

(2) Работењето на Регулаторната комисија за енергетика се финансира од сопствени извори на средства обезбедени преку:

1. наплата на надоместок за издавање, менување, продолжување и пренесување на лиценци за вршење на енергетски дејности, односно за упис во регистарот на странски лица коишто можат да вршат енергетска дејност во Република Северна Македонија;
2. надоместоци од постапката за утврдување на тарифи за водни услуги, односно регулаторна тарифа за водни услуги;
3. надоместоци од постапката за утврдување тарифи за отпад, односно регулаторна тарифа за отпад;
4. наплата на годишен надоместок од носителите на лиценци за вршење енергетски дејности и странските друштва коишто вршат енергетска дејност во Република Северна Македонија;
5. посебен годишен надоместок утврден како процент на зафаќање од годишниот приход на давателите на водни услуги, остварен од давањето на водните услуги и

6. посебен годишен надоместок кој го плаќаат давателите на услуга утврден како процент на зафаќање од годишниот приход на давателите на услуга остварен од давањето на услугите за управување со комунален отпад.

(3) За едно лице, кое е носител на една или повеќе лиценци за вршење на енергетски дејности, годишниот надоместок му се наплаќа од вкупниот приход остварен по основ на вршење на енергетските дејности.

(4) Доколку едно лице врши енергетска и неенергетска дејност, годишниот надоместок му се наплаќа за енергетските дејности, вршење на водни услуги или управување со комунален отпад соодветно на дејноста која ја врши, а се утврдува од сметководствената документација која е составен дел од годишната сметка и од која може да се утврди структурата на приходи по дејности.

(5) Регулаторната комисија за енергетика секоја година, најдоцна до 31 октомври, до Собранието поднесува за усвојување предлог финансиски план за следната календарска година. Во предлог финансискиот план се содржани сите планирани приходи и расходи на Регулаторната комисија за енергетика, вклучувајќи ги и платите на членовите и на вработените во Регулаторната комисија за енергетика.

(6) Собранието го усвојува предлог финансискиот план и со одлука го утврдува процентот на зафаќање од вкупниот годишен приход:

1. којшто не може да биде повисок од 0,1% за носителите на лиценци за вршење на енергетска дејност и од странските друштва коишто вршат енергетска дејност во Република Северна Македонија и

2. којшто не може да биде повисок од 0,1% за давателите на водни услуги и услугите за управување со комунален отпад остварен од давањето на водните услуги односно услуги за управување со комунален отпад, пресметан според податоци од Централниот регистар на Република Северна Македонија или утврден согласно членот 5 од овој закон, остварен во годината којашто и претходи на годината во која се доставува предлог финансискиот план.

(7) Правните лица од ставот (6) на овој член, го уплаќаат годишниот надоместок на сметката на Регулаторната комисија за енергетика на две еднакви рати и тоа првата рата најдоцна до 31 мај, а втората рата најдоцна до 30 септември, во годината за која се однесува финансискиот план од ставот (5) на овој член.

(8) Заради остварување на целите од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика самостојно одлучува за употреба на финансиските средства определени во финансискиот план.

(9) Ако Собранието не го усвои финансискиот план најдоцна до 31 декември во годината во која се доставува, Регулаторната комисија за енергетика донесува одлука за времено финансирање, односно за користење на средства месечно најмногу до една третина од вкупните извршени расходи во првиот квартал од претходната година најдоцна до 31 март, имајќи ги предвид готовинските текови. Ако Собранието не го усвои финансискиот план до 31 март во тековната година, Регулаторната комисија за енергетика донесува одлука за продолжување на одлуката за времено финансирање која се применува до усвојување на финансискиот план.

(10) Ако во една календарска година остварените приходи на Регулаторната комисија за енергетика се поголеми од реализираните расходи, разликата се пренесува за користење во наредната година и за истиот износ се намалуваат планираните приходи во следниот предлог финансиски план.

(11) Регулаторната комисија за енергетика може да донесе одлука за пренамена на средствата по расходни ставки во рамките на вкупно одобрените средства со финансискиот план ако расходите што се предмет на промени не можеле да бидат предвидени при изработување на предлог-финансискиот план, што мора да биде

образложено во одлуката и промената на ставката да не е поголема од 25% од износот на ставката во одобриениот финансиски план.

Годишен извештај

Член 72

(1) Секоја година, најдоцна до 30 април, Регулаторната комисија за енергетика до Собранието доставува годишен извештај за својата работа во претходната година. Годишниот извештај содржи информации за активностите во врска со остварување на надлежноста во согласност со овој и друг закон и за материјално-финансиското работење на Регулаторната комисија за енергетика.

(2) Составен дел на годишниот извештај од ставот (1) на овој член, е извештајот за состојбите и функционирањето на пазарите на енергија од член 55 став (4) од овој закон.

(3) Регулаторната комисија за енергетика, годишниот извештај од ставот (1) на овој член: 1. го објавува на својата веб-страница, заедно со резимето од годишниот извештај;

2. во рок од 30 дена од објавувањето го доставува до ECRB и Секретаријатот на енергетската заедница и

3. го доставува до Владата и Министерството заради информирање.

(4) На барање на Владата или министерот, Регулаторната комисија за енергетика навремено доставува и други извештаи и информации од делокругот на својата работа што се од значење за извршување на работите на Владата и Министерството, уредени со овој закон.

Постапување по приговори и разрешување на спорови

Член 73

(1) Регулаторната комисија одлучува по приговорите поднесени од:

1. корисниците на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија, гас, сурова нафта и нафтени деривати и топлинска енергија против актите на соодветните оператори со кои се одбива пристапот или приклучувањето на соодветниот систем, а во однос на топлинската енергија и против актите на соодветниот оператор со кои се одбива барање за исклучување, како и против актите со кои се утврдува износот на надоместокот и другите услови за приклучувањето, а во однос на топлинската енергија и против актите со кои се утврдува износот на надоместокот и другите услови за исклучувањето;

2. потрошувачите против снабдувачите кои имаат обврска за обезбедување на јавна или универзална услуга, како и против снабдувачите во краен случај во врска со:

2.1. квалитетот на услугата во снабдувањето;

2.2. ограничувањето или оневозможувањето на правото за промена на снабдувач;

2.3. пресметката на потрошената енергија и износот на сметката;

3. потрошувачите, активните потрошувачи и потрошувачите здружени преку агрегатор против снабдувачите, операторот на електропреносниот и електродистрибутивниот систем и операторот на пазарот на електрична енергија во случаите од член 180 став (4), член 181 став (1) и член 182 став (6) од овој закон;

4. вршителите на енергетските дејности и потрошувачите против поединечен акт на операторот на соодветниот пазар на енергија со кој се одбива барањето за упис во соодветниот регистар или се одлучува за правата и обврските коишто произлегуваат од учеството на соодветниот пазар;

5. потрошувачите против пресметаниот надоместок од член 176 став (6) од овој закон. (2) Регулаторната комисија за енергетика одлучува по приговор од ставот (1) од овој член, само во случај кога подносителот на приговорот ги искористил сите средства за

остварување на своето право низ постапките воспоставени од вршителот на енергетската дејност од ставот (1) на овој член. По доставениот приговор Регулаторната комисија за енергетика одлучува во рок од два месеца од приемот на приговорот, а доколку се потребни дополнителни информации, рокот за одлучување може да се продолжи за уште два месеца.

(3) Во постапката за одлучување во случаите од ставот (1) на овој член, Регулаторната комисија за енергетика соодветно го применува Законот за општата управна постапка, освен ако со правилата од ставот (8) на овој член, не се предвидени поинакви рокови и постапки.

(4) Одлуките донесени во постапките од ставот (1) на овој член, се конечни и против нив може да се поведе управен спор пред надлежен суд. Поведувањето на управен спор против одлука на Регулаторната комисија донесена во постапка за одлучување по приговор не го одлага извршувањето на одлуката.

(5) Регулаторната комисија за енергетика одлучува во постапка за разрешување на спорови настанати од извршување на договорите помеѓу вршители на нерегулирани енергетски дејности, како и помеѓу вршители на нерегулирани енергетски дејности и потрошувачите кои учествуваат на пазарите на енергија на големо, кога за тоа се договориле договорните страни.

(6) Секоја страна во спорот од ставот (5) на овој член, може, пред донесувањето на одлуката на Регулаторната комисија за енергетика, да се откаже од постапката и да побара спорот да се решава на друг начин.

(7) Одлуките донесени во постапките од ставот (5) на овој член, се сметаат за правосилни.

(8) Регулаторната комисија за енергетика донесува правила за постапување по приговори и за разрешување на спорови со кои се уредува постапката, износот и начинот на покривање на трошоците во постапката.

(9) Со правилата од ставот (8) на овој член, се утврдуваат поедноставени постапки за одлучување по приговорите доставени од ранливите потрошувачи.